Harmadik fejezet: **A vezetékes hírközlés kezdete városunkban**

Már az önkényuralom előtt is működött postahivatal a városban. 1852-ben — a sok kormányhírnök miatt — a városnak állandóan 4 lovasfogatot kellett tartania. A posta már ekkor kétségtelenül fontos szerepet töltött be a hírszolgálatban és a levelek továbbításában. A postai küldeményeket több irányból — meghatározott helységekből és időben — hozták a postakocsik Balassagyarmatra, és innen is bizonyos távolságra és meghatározott postaállomásokra továbbították a küldeményeket.[1]

A Vác és Gács közötti úton levélposta, sürgöny és utas járt *A MAGYAR ORSZÁG és ERDÉLY POSTA FÖLDTÉRKÉPE Készült 1840-ben*[2] térképrészlet szerint. Ezen az úton volt található az 1800-as évek közepén a Balassa Gyarmat-i egyszerű postahivatal vagy állomás. *A kétfogatú küldönc kocsi postajárat* Vácról Lőrinczi puszta, Galibaszállás, Nyíres szállás közötti úton érkezett.

Városunk közönségének akkoriban kötelessége volt – mintegy közmunkásként – a településen és környékén a leveleket és a *hírelőket* széthordani, azaz továbbítani a kerületen kívül a rendeltetési helyükre. A *gyalog küldönc*, a *faluzó levélhordó* az akkori városszéli postahivatalból indult. A *hírelőket* közmegtekintés végett a városháza kapujára is kifüggesztették. A régen fennálló kötelesség, ez idő tájt már nem tetszett a közönségnek, ezért Balassa Gyarmat Főbírája és Tanácsa kénytelen volt megismételni rendelkezését: *a Leveleket és Hirelőket mindenki rangkülönbség nélkül hordani tartozik.*[3] A rendelkezéstől függetlenül ez magának a Tanácsnak sem tetszhetett, mert egyúttal a *Méltóságos Gróf cs.kir. Nógrád Megyei Főnök* úrhoz fordult levélben azzal, hogy *a kerületen kívül a leveleket a cs.kir. Postahivatal hordozza, s csak az országutak csinálásához rendeljen közmunkát a Magas Kormány.*[4]

Korábbi postamesterek: *Babrik Sándor 1778-1784, Skultéty György 1786-1792, Popovics György 1795-1797, Özv.Popovics Anna 1802, Mihálkovics József 1803-1810, Özv.Mihálkovics Erzsébet 1812.*[5]

---

[1] Balogh Sándor: Balassagyarmat története. 896–1962. Balassagyarmat, 1977. 179-180. o. (továbbiakban: Balogh).
[2] Kamodi Miklós: Észak-Magyarország hírközlésének története. Hermann Ottó Múzeum, Miskolc, 1985.56-57. o.
[3] Nógrád Megyei Levéltár, (továbbiakban: NML). 1852. V. 41. 3. 84. o.
[4] NML, 1852. V. 41. 3. 144. o.
[5] Postai és Távközlési Múzeumi Alapítvány Postamúzeumi Évkönyv. Budapest, 1991. 160. o. (továbbiakban: PÉ)

A Nógrádi Hírlap újságírója így emlékezik a távíró előtti időkről: *A régi postahivatal akkor a város végén, az u. n. Broidsver-házban volt (a mostani villamos telep átellenében, ahol a várnagy lakik)*[6] a Kóvári út–Ispitály, (majd Régi posta, ma: Nádor) utcasarkon. *A postatulajdonos 1867 után Braitsvert Jánosné volt.*[7] A levélposta, sürgöny és utas ide érkezett, innen indult. (A képen a postahivatal a bal oldali épület, egy ablaka látszik.) [8] A távírda azonban nem oda települt!

1866. év (az Atlanti-óceán alatti távíró kábel működésének kezdete) fordulatot hozott Balassagyarmat hírközlésének történetében: ez az évszám jelenti nálunk is a vezetékes hírközlés kezdetét. A korabeli tanácsülés jegyzőkönyve szerint ugyanis fölszólítás érkezett a városi elöljárósághoz:

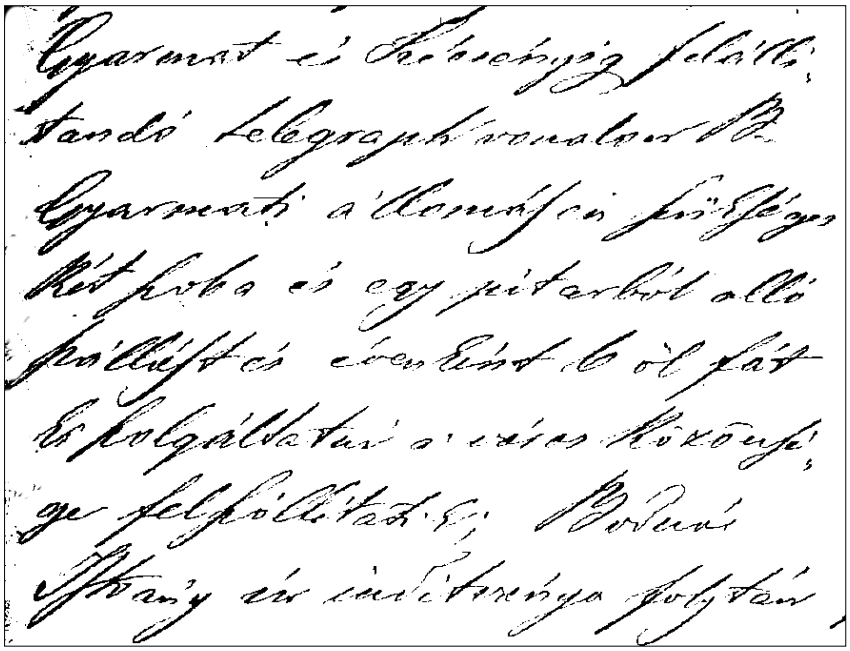

B.Gyarmat és Szécsényig felállitandó telegraph vonalon B.Gyarmati állomáson szükséges két szoba és egy pitarból álló szállást és évenként 6 öl fát ki szolgáltatni a város közönsége felszólittatik.[9]

[6] Nógrád Hírlap, (továbbiakban NH), 1913. 1. szám.
[7] Balogh 546. o.
[8] Fotó, Reiter László fényképgyűjteményéből.
[9] NML, 1866. V. 41. 4. 159. o.

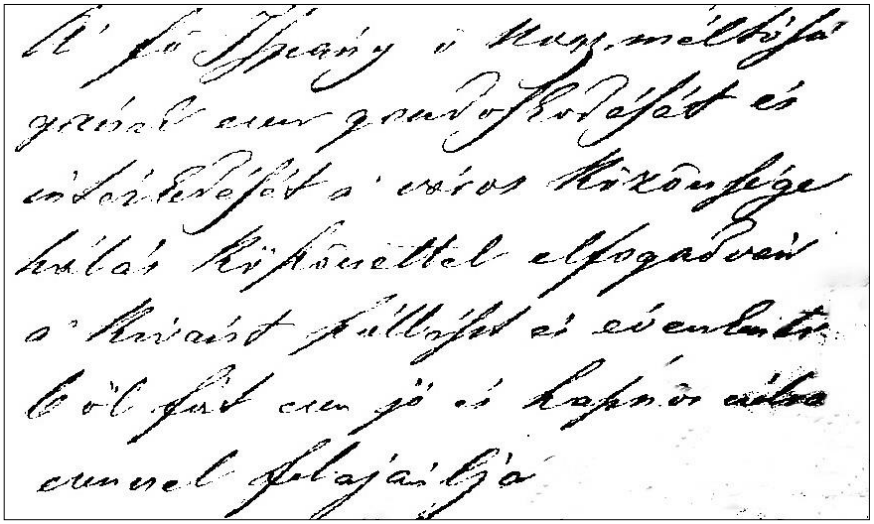

A fő Ispány ő Nagyméltóságának ezen gondolkodását és intézkedését a város közönsége hálás köszönettel elfogadván a kívánt szállást és évenkénti 6 öl fát ezen jó és hasznos czélra ezennel felajánlja.[10]

A válaszadás azt jelentette, hogy Balassagyarmat közönsége kész volt befogadni a világban és hazánkban is elterjedőben lévő technikai vívmányt, amely lehetővé tette a hírek távolra történő, pontos, gyors közlését. A távíró vonal építése rendben megtörtént 1866-ban, majd a következő év tavaszán tovább építették. 1867. május 1-jén teljes hosszban elkészült a távíró vonal Pesttől Gácsig, adja hírül az újság.[11] Hazánkban ekkor már 178 állami és 144 vasúti távírda állomás működött.[12]

[10] NML, 1866. V. 41. 4. 159. o.
[11] VU, 1868. 36. szám
[12] Vater, 1898. 76. o.